

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja

Druk nr 56

Warszawa, 22 listopada 2023 r.

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 111 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 136a regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt uchwały:

- w sprawie powołania Komisji Śledczej do zbadania legalności, prawidłowości oraz celowości działań, a także występowania nadużyć, zaniedbań i zaniechań w zakresie legalizacji pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie od dnia 1 stycznia 2019 r. do dnia 20 listopada 2023 r.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem uchwały upoważniamy pana posła Marcina Kierwińskiego.

(-) Piotr Adamowicz; (-) Bartosz Arłukowicz; (-) Urszula Augustyn; (-) Sylwia Bielawska; (-) Paweł Bliźniuk; (-) Mateusz Bochenek; (-) Krzysztof Bojarski; (-) Piotr Borys; (-) Marcin Bosacki; (-) Borys Budka; (-) Marek Jan Chmielewski; (-) Janusz Cichoń; (-) Zofia Czernow; (-) Robert Dowhan; (-) Joanna Frydrych; (-) Konrad Frysztak; (-) Patryk Gabriel; (-) Krzysztof Gadowski; (-) Aleksandra Gajewska; (-) Kinga Gajewska; (-) Zdzisław Gawlik; (-) Elżbieta Gelert; (-) Włodzisław Giziński; (-) Tomasz Głogowski; (-) Piotr Głowski; (-) Marta Golbik; (-) Krzysztof Grabczuk; (-) Jan Grabiec; (-) Małgorzata Gromadzka; (-) Marek Gzik; (-) Krzysztof Habura; (-) Agnieszka Hanajczyk; (-) Iwona Hartwich; (-) Marek Tomasz Hok; (-) Łukasz Horbatowski; (-) Maria Małgorzata Janyska; (-) Patryk Jaskulski; (-) Dariusz Joński; (-) Marcin Józefaciuk; (-) Piotr Kandyba; (-) Jacek Karnowski; (-) Iwona Karolewska; (-) Katarzyna Kierzek-Koperska; (-) Ewa Kołodziej; (-) Magdalena Małgorzata Kołodziejczak; (-) Michał Kołodziejczak; (-) Zbigniew Konwiński; (-) Tomasz Kostuś; (-) Paweł

Kowal; (-) Iwona Maria Kozłowska; (-) Michał Krawczyk; (-) Robert Kropiwnicki; (-) Wojciech Król; (-) Adam Krzemiński; (-) Henryka Krzywonos-Strycharska; (-) Maciej Lasek; (-) Gabriela Lenartowicz; (-) Izabela Leszczyna; (-) Katarzyna Anna Lubnauer; (-) Artur Jarosław Łacki; (-) Alicja Łepkowska-Gołaś; (-) Dorota Łoboda; (-) Arkadiusz Marchewka; (-) Jagna Marczułajtis-Walczak; (-) Dorota Marek; (-) Rajmund Miller; (-) Izabela Katarzyna Mrzygłocka; (-) Arkadiusz Myrcha; (-) Grzegorz Bernard Napieralski; (-) Małgorzata Niemczyk; (-) Jolanta Niezgodzka; (-) Sławomir Nitras; (-) Tomasz Piotr Nowak; (-) Mirosława Nykiel; (-) Marzena Okła-Drewnowicz; (-) Katarzyna Osos; (-) Paweł Papke; (-) Karolina Pawliczak; (-) Małgorzata Pępek; (-) Katarzyna Maria Piekarska; (-) Lucjan Marek Pietrzczyk; (-) Kazimierz Plocke; (-) Elżbieta Anna Polak; (-) Agnieszka Pomaska; (-) Jacek Protas; (-) Monika Rosa; (-) Jakub Rutnicki; (-) Wojciech Saługa; (-) Krystyna Sibińska; (-) Rafał Siemaszko; (-) Tomasz Siemoniak; (-) Krystyna Skowrońska; (-) Anna Sobolak; (-) Marek Sowa; (-) Paweł Suski; (-) Michał Szczerba; (-) Adam Szłapka; (-) Henryk Szopiński; (-) Krystyna Szumilas; (-) Łukasz Ściebiorowski; (-) Apoloniusz Tajner; (-) Cezary Tomczyk; (-) Jarosław Urbaniak; (-) Marta Wcisło; (-) Monika Wielichowska; (-) Aleksandra Karolina Wiśniewska; (-) Adrian Witczak; (-) Anna Wojciechowska; (-) Bogusław Wołoszański; (-) Maciej Wróbel; (-) Bogdan Andrzej Zdrojewski; (-) Witold Zembaczyński; (-) Urszula Sara Zielińska.

UCHWAŁA
Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
z dnia 2023 r.
w sprawie powołania Komisji Śledczej do zbadania legalności,
prawidłowości oraz celowości działań, a także występowania nadużyć,
zaniedbań i zaniechań w zakresie legalizacji pobytu cudzoziemców
na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie od dnia
1 stycznia 2019 r. do dnia 20 listopada 2023 r.

Na podstawie art. 111 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. oraz art. 1 i 2 ustawy z dnia 21 stycznia 1999 r. o sejmowej komisji śledczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1024) Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwala, co następuje:

Art. 1. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej powołuje Komisję Śledczą do zbadania prawidłowości, legalności oraz celowości działań, a także występowania nadużyć, zaniedbań i zaniechań w zakresie legalizacji pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie od dnia 1 stycznia 2019 r. do dnia 20 listopada 2023 r. zwaną dalej „Komisją”.

Art. 2. Do zakresu działania Komisji należy:

- 1) zbadanie i ocena prawidłowości, legalności oraz celowości działań podejmowanych w zakresie legalizacji pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez członków Rady Ministrów, sekretarzy i podsekretarzy stanu w ministerstwach, Szefa Służby Zagranicznej, osoby wchodzące w skład służby zagranicznej, w tym osoby kierujące przedstawicielstwem dyplomatycznym lub innymi placówkami zagranicznymi, urzędników konsularnych, pracowników Ministerstwa Spraw Zagranicznych niewchodzących w skład służby zagranicznej, prokuraturę oraz organy powołane do ścigania przestępstw (w tym przestępstw skarbowych), w szczególności Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Komendanta Głównego Policji, Komendanta Głównego Straży Granicznej, Szefa Służby Wywiadu Wojskowego, Szefa Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Prokuratora Generalnego, Prokuratora Krajowego,

Szefa Krajowej Administracji Skarbowej, i podległych im funkcjonariuszy publicznych;

2) zbadanie nadużyć, zaniedbań i zaniechań w zakresie legalizacji pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej podejmowanych przez członków Rady Ministrów, sekretarzy i podsekretarzy stanu w ministerstwach, Szefa Służby Zagranicznej, osoby wchodzące w skład służby zagranicznej, w tym osoby kierujące przedstawicielstwem dyplomatycznym lub innymi placówkami zagranicznymi, urzędników konsularnych, pracowników Ministerstwa Spraw Zagranicznych niewchodzących w skład służby zagranicznej, prokuraturę oraz organy powołane do ścigania przestępstw (w tym przestępstw skarbowych), w szczególności Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Komendanta Głównego Policji, Komendanta Głównego Straży Granicznej, Szefa Służby Wywiadu Wojskowego, Szefa Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Prokuratora Generalnego, Prokuratora Krajowego, Szefa Krajowej Administracji Skarbowej, i podległych im funkcjonariuszy publicznych oraz urzędy;

4) ustalenie liczby oraz tożsamości osób, które nielegalnie przekroczyły granicę Rzeczypospolitej Polskiej lub wobec których zalegalizowano pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w wyniku nadużyć, zaniedbań i zaniechań organów administracji rządowej lub innych podmiotów i osób podlegających kontroli Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej;

5) ocena umów dotyczących pośrednictwa wizowego;

6) ocena działań podejmowanych w związku z przygotowaniem umów pośrednictwa wizowego, ich zawarciem lub realizacją przez członków Rady Ministrów, sekretarzy i podsekretarzy stanu w ministerstwach, Szefa Służby Zagranicznej, osoby kierujące przedstawicielstwem dyplomatycznym lub innymi placówkami zagranicznymi, urzędników konsularnych, prokuraturę oraz organy powołane do ścigania przestępstw (w tym przestępstw skarbowych), w szczególności Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Komendanta Głównego Policji, Komendanta Głównego Straży Granicznej, Szefa Służby Wywiadu Wojskowego, Szefa Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Prokuratora Generalnego, Prokuratora Krajowego,

Szefa Krajowej Administracji Skarbowej, i podległych im funkcjonariuszy publicznych oraz urzędy;

7) przygotowanie projektów ustaw, poprawek do ustaw, rozporządzeń oraz innych zmian legislacyjnych w przedmiocie legalizacji pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zgłaszanych lub opracowanych przez członków Rady Ministrów, sekretarzy i podsekretarzy stanu w ministerstwach i podległych im funkcjonariuszy publicznych oraz urzędy;

- w okresie od dnia 1 stycznia 2019 r. do dnia 20 listopada 2023 r.

Art. 3. W skład Komisji Śledczej wchodzi 11 posłów.

Art. 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Komisja Śledcza powinna zbadać legalność, prawidłowość oraz celowość, a także wystąpienie nadużyć, zaniedbań i zaniechań w zakresie legalizacji pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie od dnia 12 listopada 2019 r. do dnia 20 listopada 2023 r.

Niepokojąco wyglądają dane z ostatnich lat, dotyczące liczby osób (zwłaszcza z krajów afrykańskich oraz azjatyckich), które uzyskały lub ubiegły się o legalizację pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Z informacji ujawnionych w mediach wynika, że w okresie ostatnich 30 miesięcy wydano cudzoziemcom łącznie ponad 1 mln 950 tys. wiz (krajowych i Schengen), w tym ponad 1 mln 782 tys. wiz krajowych (pozwalających na przebywanie jedynie w Polsce).¹ Niemal 375 tys. wiz Schengen i krajowych wydano obywatelom innych krajów niż Białoruś i Ukraina (obywatelom Turcji - nieco ponad 51,1 tys. wiz, Rosji - 44,6 tys., Indii - 44,2 tys., Kazachstanu - 17,1 tys., Uzbekistanu - 16,3 tys., Gruzji - 16,2 tys., Filipin - 16 tys.).² Dziennikarze wskazują przy tym, że w ciągu ostatnich lat nastąpił radykalny, skokowy wzrost poziomu imigracji w odniesieniu do cudzoziemców z niektórych państw spoza zachodniego kręgu kulturowego.³ Nieznane są przy tym metody weryfikacji osób, które uzyskały legalizację pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dokonywane przez polskie służby specjalne i Policję.

Wzrost liczby cudzoziemców którzy legalizują pobyt w Polsce (część z nich uzyskuje tym samym uprawnienie do przemieszczania się w innych krajach Unii Europejskiej oraz państw obszaru Schengen) zbiegł się w czasie z ujawnioną tzw. „*aferą wizową*”. Zgodnie z ustaleniami dziennikarzy w Ministerstwie Spraw Zagranicznych miała działać grupa osób ściśle współpracująca z sekretarzem stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych – Piotrem Wawrzykiem – której zarzuca się korupcję przy przyznawaniu wiz cudzoziemcom przybywającym do Polski.⁴ Sama afera

¹ <https://tvn24.pl/biznes/z-kraju/afera-wizowa-ministerstwo-spraw-zagranicznych-podalo-dane-dotyczace-wydawania-wiz-cudzoziemcom-liczby-st7346065>, dostęp dn. 20 listopada 2023 r.

² Ibidem

³ <https://www.rp.pl/spoleczenstwo/art38600021-pis-szeroko-otworzyl-drzwi-dla-cudzoziemcow-spoza-europy-ktorymi-straszyl-polakow>; dostęp dn. 20 listopada 2023 r.

⁴ https://wyborcza.pl/7,75398,30145557,dymisja-w-msz-po-wizycie-cba-kulisy-odwolania-piotra-wawrzyka.html?_gclid=... dostęp dn. 20 listopada 2023 r.

dotyczyć ma przyznawania polskich wiz imigrantom z krajów Afryki i Azji poza kolejką za pieniądze przez polskich urzędników służb konsularnych i Ministerstwa Spraw Zagranicznych.⁵ Sprawą miało zajmować się Centralne Biuro Antykorupcyjne oraz prokuratura, jednak brak jest efektów ich prac w postaci postawienia w stan oskarżenia sprawców oraz organizatorów przedmiotowego procederu. Kulisy całego przedsięwzięcia, które ujawnili dziennikarze, są przy tym bulwersujące: *„Zaskakujące są informacje o tym, w jaki sposób załatwiano wizy dla Hindusów. Chodzi o tzw. filmowców z Bollywood, czyli grupy imigrantów z Indii, którzy udawali ekipy filmowe. Wszystko odbywało się z polecenia ministra Wawrzyka, który przygotowywał listy "filmowców", którzy mieli dostać wizy w szybszym trybie, poza kolejką – te listy trafiały potem do konsulatów takich miast jak Delhi czy Bombaj. W procederze rolę odegrał wspomniany wcześniej pośrednik, Edgar K. Jedną z osób, które uczestniczyły w akcji ściągania do Polski "filmowców Wawrzyka", był także znajdujący się wśród aresztowanych Saikat B. Inna duża grupa imigrantów z podejrzanymi polskimi wizami miała pochodzić z Gruzji. Służby amerykańskie miały informować polskie władze o obywatelach Gruzji, którzy z polskimi wizami próbowali dostać się do USA lub Kanady przez Meksyk. Do skandalu z polskimi wizami pracowniczymi miało dojść w Ugandzie. Polskie wizy pracownicze można uzyskać w najbliższej ambasadzie RP w kenijskim Nairobi. Ponad 200 osób oskarża tam polski rząd o wyłudzenie tysięcy dolarów. Poszkodowani Ugandyjczycy musieli płacić nawet do 4 tys. dolarów pośrednikom za dokumenty i wizytę w konsulacie, a potem jeszcze dodatkowe pieniądze, m.in. za ubezpieczenie. A nie wszyscy, którzy zapłacili, dostali pozytywną decyzję”⁶.*

Osoby zaangażowane w tzw. „afery wizową” miały podjąć szereg działań, w tym ingerować w proces legislacyjny poprzez przygotowanie podstaw prawnych, które miały ułatwić im podejmowanie opisywanych czynności. I tak dzięki rządowej autopoprawce, zgłoszonej przez Prezesa Rady Ministrów do projektu ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 828-A IX kadencji Sejmu)

⁵ https://bigdata.wyborcza.pl/bigdata/7,159116,30219885,afery-wizowa-w-pigulce-co-gdzie-kiedy-siec-powiazan.html?_gl=, dostęp dn. 20 listopada 2023 r.

⁶ Ibidem

zaproponowano wprowadzenie zmian w art. 66 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2020 r. poz. 35, 2023, 2320 i 2369 z późn. zm.), na mocy których w określonych przypadkach wizę mógł również wydać albo odmówić jej wydania minister właściwy do spraw zagranicznych. Wprowadzenie tych oraz innych zmian dotyczących szeroko rozumianego prawa wizowego uzasadniał na posiedzeniu Komisji Finansów Publicznych sekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Piotr Wawrzyk wskazując, że: *„(...) to jest właśnie ten problem, który poruszałem, proponując, żeby te wszystkie zapisy dotyczące spraw wizowych omówić jak gdyby w jednym punkcie, bo wtedy powstanie pełny obraz przepisów, które chcemy wprowadzić. W cudzysłowie oczywiście i bardzo na wyrost nazywamy centralnym organem wizowym, czyli żeby gros obsługi wniosków wizowych w każdym względzie i w każdym aspekcie – dlatego są to zmiany w kilku ustawach – było w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, a konsulowie, żeby zajmowali się wyłącznie kwestiami technicznymi, mówiąc wprost, przyjmowaniem wniosków, wbijaniem wiz i koniec kropka. Jaki to ma związek? Właśnie taki, jak mówiłem wcześniej, że to wszystko sprawi, że nie będzie potrzeby kontaktu bezpośredniego, tworzenia się tłumów w konsulatach, szczególnie właśnie na Białorusi chwili obecnej”*.

Zmiany zaproponowane w rządowym projekcie ustawy oraz autopoprawce zgłoszonej przez Prezesa Rady Ministrów, których konieczność szerzej uzasadniał Piotr Wawrzyk na posiedzeniu sejmowej Komisji Finansów Publicznych, zostały ostatecznie wprowadzone do porządku prawnego.

Dodatkowo dnia 19 czerwca 2023 r. opublikowano projekt rozporządzenia Ministra Spraw Zagranicznych w sprawie państw, w których cudzoziemcy mogą składać wnioski o wydanie wizy przez ministra właściwego do spraw zagranicznych.⁸ W treści projektu określono państwa, w których cudzoziemcy mogą składać wnioski o wydanie wizy przez ministra właściwego do spraw zagranicznych oraz dodatkowe warunki, po spełnieniu których cudzoziemcy mogą składać wnioski o wydanie wizy do ministra właściwego do spraw zagranicznych. Projekt zakładał, że wśród państw, w których cudzoziemcy mogą składać wnioski o wydanie wizy przez ministra właściwego

⁷ <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/biuletyn.xsp?sknrn=FPB-123>; dostęp dn. 20 listopada 2023 r.

⁸ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12373650/katalog/12983052#12983052>, dostęp dn. 20 listopada 2023 r.

do spraw zagranicznych znajdują się: Królestwo Arabii Saudyjskiej, Republika Armenii, Republika Azerbejdżanu, Republika Białorusi, Republika Filipin, Gruzja, Republika Indii, Republika Indonezji, Islamska Republika Iranu, Państwo Katar, Republika Kazachstanu, Państwo Kuwejt, Republika Mołdawii, Federalna Republika Nigerii, Islamska Republika Pakistanu, Królestwo Tajlandii, Republika Turcji, Ukraina, Republika Uzbekistanu, Socjalistyczna Republika Wietnamu, Państwo Zjednoczonych Emiratów Arabskich. Dzięki działaniom posłów opozycji oraz krytyce opinii publicznej przedmiotowe rozporządzenie nie zostało ostatecznie uchwalone.

Powyższe pokazuje, że w proceder legalizacji pobytu cudzoziemców w Polsce zaangażowani byli przedstawiciele władz zajmujących kierownicze stanowiska państwowe. Wobec części z nich pojawiły się poważne oskarżenia korupcyjne, których z niewiadomych przyczyn nie wyjaśniła prokuratura oraz służby specjalne. Z tego też powodu niezbędne jest zbadanie przez Komisję Śledczą okresu lat 2019 – 2023 wskazanego w treści Uchwały, aby wyjaśnić w jakim zakresie oraz trybie podejmowano działania w przedmiotowej sprawie.

Wskutek bierności organów i instytucji publicznych w zakresie opisanych powyżej uchybień i nieprawidłowości niezbędne jest powołanie Komisji Śledczej.